

Μάθημα: Νέα Ελληνική Λογοτεχνία
Τάξη: Α΄ Ημερήσιου Γενικού Λυκείου
Ενότητα: «Παράδοση και μοντερνισμός στη νεοελληνική ποίηση»

ΑΧΙΛΛΕΑΣ ΠΑΡΑΣΧΟΣ (1838-1885)

Το ορφανό

Εις τον προθάλαμόν σας περίλυπον εμβαίνω,
με μάτι δακρυσμένο, με πρόσωπον ωχρό,
γιατί να σας χαρίσω δεν έχω, το καημένο,
ούδ' ένα λουλουδάκι μυρσίνης δροσερό.

Μόνο να ζω η μοίρα μου έγραψε, και μόνο
εις της ζωής τον δρόμον θλιμμένο περπατώ,
πλην σήμερα εμπρός σας τα χέρια μου σταυρώνω
και ψάλλω το ψωμάκι – αλλά δεν το ζητώ...

Της μοίρας αποπαίδι, σαν φθινοπώρου φύλλο
το άσκοπό μου βήμα εδώ κι εκεί πλανώ,
κανείς δεν μ' αγαπάει, κανείς δεν μ' έχει φίλο,
γιατί δεν έχω μάνα και είμαι ορφανό!

Δεν έχω μάνα!.. Μέσα σ' αυτά τα τρία λόγια
ερήμωσις και πείνα και κρύο κατοικεί·
μου ψάλλουν και τα τρία φρικώδη μοιρολόγια,
εις μίαν τονισμένα φρικώδη μουσική!

Άλλα παιδιά σαν βλέπω, εκεί που διακονεύω,
να λάμπουν στο μετάξι, χαρούμενα, ευτυχή,
απ' όλα τα καλά τους την μάνα τους ζηλεύω -
αχ! πώς θα σ' αγαπούσα, μανούλα μου φτωχή!

Δεν πρόφθασ' η καημένη φιλί να μου χαρίσει,
ούτε να με χαϊδεύσει, ούτε να μ' ευχηθεί·
αλίμονον εις όποιον στον κόσμο τούτον ζήσει
απ' την καλή του μάνα χωρίς να φιληθεί!

Προχθές, σ' ένα λιβάδι, παιδιά ευτυχισμένα
ένα παιγνίδι όλα επαίζανε κοινό.
-Με παίζετε; τους είπα, με παίζετε κι εμένα;
-Δεν παίζουμε, μου είπαν, εμείς με τ' ορφανό!..

Ω! είθε σαν λουλούδια στις γης το περιβόλι
καθένα σαν να παίρνει δροσιά απ' τον ουρανό·
είθε να έχουν μάνα στον κόσμο τούτον όλοι,
κι εγώ να είμαι μόνο για όλους ορφανό!..

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

α

α1. Να κατατάξετε το ποίημα στην παραδοσιακή ή τη μοντέρνα ποίηση. (5 μονάδες)

α2. Να αιτιολογήσετε την παραπάνω απάντησή σας εντοπίζοντας τέσσερα (4) αντίστοιχα μορφικά χαρακτηριστικά στο ποίημα. (12 μονάδες)

α3. Να σχολιάσετε τον τίτλο του ποιήματος σε σχέση με το περιεχόμενό του. (8 μονάδες)

ΣΥΝΟΛΟ ΜΟΝΑΔΩΝ: 25

β

β1. Να εντοπίσετε στο κείμενο τα εξής σχήματα λόγου: α) την παρομοίωση στην όγδοη στροφή β) το πολυσύνδετο στην έκτη στροφή, γ) τη μεταφορά στην τέταρτη στροφή, δ) την επανάληψη και ε) την εικόνα στην έβδομη στροφή. (10 μονάδες)

β2. Η γλώσσα που χρησιμοποιεί ο Αχιλλέας Παράσχος είναι μεικτή (λόγια με τύπους της δημοτικής). Να επαληθεύσετε την παραπάνω άποψη καταγράφοντας δύο (2) γλωσσικούς τύπους της λόγιας και δύο (2) της δημοτικής. (8 μονάδες).

β3. Να εντοπίσετε στο κείμενο το στοιχείο του διαλόγου (2 μονάδες) και να σχολιάσετε τη λειτουργία του. (5 μονάδες).

ΣΥΝΟΛΟ ΜΟΝΑΔΩΝ: 25